

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

III МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

**Министерство образования и науки Украины
Национальная академия педагогических наук Украины
Ассоциация университетов Украины
Одесская областная государственная администрация
Одесский городской совет
Одесский областной институт усовершенствования учителей
Образовательно-культурный центр «Институт Конфуция»**

**ЮЖНОУКРАИНСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ К. Д. УШИНСКОГО**

МАТЕРИАЛЫ

III МЕЖДУНАРОДНОГО КОНГРЕССА

**«ГЛОБАЛЬНЫЕ ВЫЗОВЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ В УНИВЕРСИТЕТСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ»**

18-21 мая 2017 года

Место проведения:

**Южноукраинский национальный педагогический университет
имени К. Д. Ушинского
(г. Одесса, ул. Старопортофранковская, 26)**

**Одесса
2017**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National Academy of Educational Sciences of Ukraine
Association of Universities of Ukraine
Odessa Regional State Administration
Odessa City Council
Odessa Regional Advanced Training Institute for Teachers
Education and Culture Centre «Confucius Institute»**

**SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K. D. USHYNsky**

**THIRD INTERNATIONAL CONGRESS
«GLOBAL CHALLENGES OF PEDAGOGICAL EDUCATION
IN ACADEMIC SPACE»**

18-21 May 2017

**South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska Str.**

**Odessa
2017**

Структура Кмд психолога конкретної спеціалізації включає образну, понятійну й діючу складові. Наповнення образної складової містить образи ситуацій поведінки й діяльності психолога, фрагментами яких є образи-мети, образи-об'єкти й образи-умови діяльності. Понятійна складова моделі складається з назв об'єктів, суб'єктів, причинно-наслідкових і інших відносин, їх характеристик, що може бути визначено за допомогою системи понять. Діюча складова Кмд містить структуру дій психолога в різних ситуаціях професійної діяльності й особливості регуляції цих дій. Формування Кмд реалізується шляхом послідовної множинної трансформації її складових [3].

Узагальнюючи можливості використання концептуального моделювання в підготовці психологів, представляється доцільним формування професіоналізму як послідовно-паралельне формування складових Кмлп.

Література

1. Санников А.И. Профессиональное обучение персонала: концептуальные модели, знания, умения, навыки / А. И. Санников // Социология воспитания управленческого персонала: учеб. пособ. – Одесса : СМІЛ, 2003. – С. 129-182.
2. Дружилов С.А. Становление профессионализма как процесс формирования концептуальной модели профессиональной деятельности / С. А. Дружилов // Журнал прикладной психологии. – 2004. – № 6. – С. 56-60.
3. Галактионов А.И. Проектирование средств информационного взаимодействия на основе идеализированных структур деятельности // Психологические проблемы взаимной адаптации человека и машины в системах управления. – М.: Наука, 1978. – С. 180-198.

ІНДИВІДУАЛЬНО ОРІЄНТОВАНЕ ПСИХОЛОГІЧНЕ ПОДОЛАННЯ СКЛАДНИХ СИТУАЦІЙ

Саннікова О. П.

Університет Ушинського, Україна

У цьому повідомленні розглянуто структуру схильності до психологічного подолання складних ситуацій – копінг-риси особистості. Відомо, що будь-яка ситуація є передусім суб'єктивною ситуацією, тобто, суб'єктивно складною ситуацією. У кожній дорослій особистості на основі власного досвіду у свідомості виникають й існують певні репрезентації складних саме для неї ситуацій, котрі виконують роль їх класифікатора і маркують (перетворюють) їх у ситуації різного ступеню суб'єктивної складності.

Цікавим є те, що емоційні, когнітивні, особистісні інтерпретації ситуацій (що робить ситуацію суб'єктивно складною) вже містять у собі певні «перетворення», що можуть її як ускладнити, так і спростити, тобто здійснити певне позитивне психологічне подолання суб'єктивно складної ситуації. Можна стверджувати, що психологічне подолання, переживання складності ситуації залежить не тільки від реальних обставин, а й від самої особистості, від її суб'єктивного сприйняття, що спрямовує активність людини на усунення дискомфортного впливу ситуації на особистість. Отже, *суб'єктивно складна ситуація*, – це суб'єктивна інтерпретація зовнішніх умов, яка має, передусім, емоційно-мотиваційне забарвлення та спонукає особистість до вибіркової активності, спрямованої на подолання труднощів.

Ми розглядаємо подолання суб'єктивно складних ситуацій як індивідуальний спосіб взаємодії особистості зі своїми внутрішніми ресурсами (можливості людини, засоби, *запаси, джерела*) в когнітивній, емоційній та поведінковій сфері, що дозволяє опанувати труднощі, вирішити проблему або зменшити негативний вплив ситуації на особистість. Стиль подолання розуміється як стійка характеристика особистості, як схильність реагувати на ситуацію життєвих труднощів певним «звичиним» чином.

Схильність до подолання складної ситуації, котру можна назвати «копінг-ресою», – це властивість особистості, котра характеризує її здатність взаємодіяти з власними почуттями, переживаннями, мисленням (когніціями) для того, щоб дати раду труднощам (специфічним внутрішнім та зовнішнім вимогами, що надмірно напружують або перевищують ресурси людини). Вперше термін «копінг-реса» ми застосували при розробці психодіагностичної методики, спрямованої на вивчення схильності особистості до долаючої поведінки.

У цій роботі «копінг-реса» визначається як стійка *системна інтегральна* властивість особистості, яка є полікомпонентною за своєю структурою, що включає формально-динамічні, якісні, змістовні, соціально-імперативні характеристики. Слід зазначити, що розуміння схильності до подолання суб'єктивно складної ситуації ґрунтується на континуальному підході до дослідження особистості, який був запропонований нами раніше.

Не зупиняючись на континуально-ієрархічному підході, розглянемо у цьому контексті структуру схильності особистості до подолання суб'єктивно складних ситуацій. Отже, на формально-динамічному рівні феномен, що вивчається, проявляється в тяжінні (потребі) до здійснення копінг-дій; в часових параметрах (тривалості) варіативності та гнучкості копінг-риси; мірі енергії, яку людина може залучити для здійснення копінгу. Коло формально-динамічних характеристик «копінг-риси» розглядається як особливі прояви психічної активності, що презентовані сукупністю тих ознак, котрі характеризують силу внутрішніх тенденцій індивіда до певної діяльності (в нашому випадку – діяльності подолання труднощів у ситуаціях різного ступеню суб'єктивної складності) і виявляється в енергійності, формі, різноманітності, динаміці дій тощо. Якісні особливості схильності до подолання суб'єктивно складних ситуацій характеризуються різноманітними проявами феномену в когнітивній, афективній або поведінковій сферах психіки. до основних складових копінг-риси, що презентують якісний рівень її структури, можна віднести: установчий компонент; емоційний («копінг-емоції»), когнітивний («копінг-когніції»), конативний («копінг-дії») компоненти як інструментальні форми, засоби або ресурси; емоційні, когнітивні, конативні сфери психіки, що відображають і, певною мірою, створюють труднощі в суб'єктивному вимірі і тому самі можуть виступати у якості об'єкту (цілі, мішені) подолання; орган управління (диспетчер) – контрольно-регулятивний компонент. На змістово-особистісному рівні схильність до подолання суб'єктивно-складних ситуацій проявляється в структурі потребо-мотиваційної сфери особистості (спрямованість) як певне відношення, установка.

В зоні індивідуального досвіду та свідомості копінг-риси презентована як готовність до вирішення складних ситуацій, що включає в себе досвід копінгу в різних сферах життя; успішність та неуспішність певних форм подолання для окремої людини в залежності від цілей, які вона перед собою ставить; знання та навички подолання. У даному випадку людина виступає як суб'єкт копінг-діяльності з певними цілями, задачами, засобами. На соціально-імперативному рівні копінг-риси виявляється в уявленнях особистості про належні та допустимі способи подолання, що прийняті в суспільстві, в соціальній групі, до якої належить людина, про норми поведінки в складних ситуаціях, що стосуються різних сфер життя.

Таким чином, схильність до подолання суб'єктивно складних ситуацій (копінг-риси) є складною, різнорівневою властивістю, при цьому характеристики різних рівнів можуть взаємодіяти між собою, взаємодоповнюватися та утворювати цілісну інтегральну властивість, яка не зводиться до простої суми складових. Індивідуальна специфіка схильності особистості до подолання визначається якісно-кількісним поєднанням її показників. Індивідуально орієнтоване психологічне подолання, у свою чергу, визначає оцінку та пошук типів та стратегій психологічного копінгу найбільш ефективного для кожної особистості.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВІЗУАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ТВОРЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Симоненко С. М.

Університет Ушинського, Україна

Актуальність дослідження полягає в тому, що в психологічній науці недостатньо вивченою залишається проблема розвитку мисленнєвих процесів та їх місце в структурі професійних здібностей, зокрема, у студентів творчих спеціальностей. Рішення даної проблеми може сприяти розвитку професійного мислення та загальної творчої обдарованості в процесі професіоналізації.

Проблемою візуального мислення у психологічній науці займалися: В. Адельсон, Р. Арнхейм, Дж. Андерсон, М. Вертгеймер, Н.Ю. Вергилес, Дж. Гібсон, Р. Грегори, А. Джонсен, С. Косслін, Д. Мецлер, А. Пайвіо, С. Род, Х. Саймон, М. Фарах, К. Хаймонд, С. Чипман, У. Чейз, Р. Шепард, М. Арієвич, Б.І. Беспалов, В.Д. Глезер, В.М. Гордон, Д.Н. Завалішина, В.П. Зінченко, О.Д. Логвиненко, В.М. Муніпов, В.В. Петухов, Ю.К. Стрелков, С.М.Симоненко та інші.

Виходячи з розглянутих досліджень, візуальне мислення визначається як один із засобів вирішення інтелектуальних завдань з опорою на внутрішні візуальні образи, а також як вид мислення, продуктом якого є породження нових образів і створення нових візуальних форм, які несуть певне змістове навантаження та роблять значення видимим.

Метою нашого дослідження є вивчення психологічних особливостей розвитку візуального мислення протягом навчання у студентів різних творчих спеціальностей, таких як: музична, хореографічна, художньо-графічна, а також розробка та апробація ефективності тренінгу розвитку зазначеного виду мислення.